

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen - neuvottelut 2024

Joutsa, Luhanka, Toivakka
30.10.2024

Osallistujat

Kunta	Järjestö, yhdistys, seurakunta	Hyvivointialue
Touko Aalto, kunnanjohtaja, Toivakka	Susanna Kuivalainen, MLL Toivakka	Anna-Maria Perttula, sote-keskus
Sirpa Orell-Pohjola, Toivakka	Elina Rantalainen, MLL Toivakka, Toivakan Lepinkäiset	Marja Lehtoranta, perhekeskus
Satu Korhonen, Toivakka	Kalle Wiklund, Kuulo ry (Joutsa)	Lotta Katajapuu-Rutanan, KestäväKS-hanke
Mika Sirkka, Joutsa	Niina Siitari, Joutsan seurakunta	Sarah Rotu, harjoittelija/ KestäväKS-hanke
Minna Siltala, Toivakka	Asta Satonen, Tammijärven Tammi, Luhanka	Anu Piispanen, perhekeskus
Elina Sipilä, Luhanka	Markus Tattari, Toivakan helluntaiseurakunta	Anne-Mari Hakala, ikääntyneiden palvelut/ varhainen tuki
Johanna Pajunen, Joutsa	Mika Niinikoski, SPR Joutsa	
	Panu Partanen, Toivakan srk	
	Hanna Laakso, Joutsan srk	
	Mervi Nicklen, Luhangon Martat	
	Elina Saarlund, Toivakan srk	
	Jani Partanen, Joutsan seudun reumayhdistys	
	Tuula Arkiomaa, Joutsan seudun reumayhdistys	
	Terhi Oksanen, Luhangon kyläyhdistys	
	Eija Kinnunen, Toivakan srk	
	Minna-Mari Kivimäki, Toivakan srk, Toivakan Lepinkäiset,	
	Arto Kaukotie, Tammijärven Tammi	
	Sirkka Långsten, Eläkeliitto, Joutsa	
	Maija Salonen, Eläkeliitto Joutsa, Joutsan vanhus- ja vammaisneuvosto	
	Eija Kivinen, SPR, päiväkeskus yhj, Joutsa	
	Pirkko Vilkmán, Eläkeliitto Luhanka	
	Pirjo Kosonen, Eläkeliitto Luhanka	
	Anniina Oksanen, Joutsan seurakunta	

Lakitausta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 6§ ja 7§

- **6 § 4mom (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa)**

- Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Kunnan on osallistuttava 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

- **7§ 4mom (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella)**

- Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. *Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä tässä momentissa mainittujen hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.*

Hyte-neuvottelujen sisältö

Tilannekatsaus kuntaryhmän kuntien asukkaiden hyvinvointiin kuntakortin pohjalta

- Toimii alustuksena työpajaosuudelle
- Nostaa esille keskeiset asiat ja ilmiöt mielen hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden sekä liikunnallisen elämän edistämiseen perustuen

Vuorovaikutus työpajatyöskentelyn kautta

- Keskustellaan toimenpiteistä ja yhteistyöstä kolmen painopisteen näkökulmasta liittyen perhekeskustoimintamalliin, seniorikeskustoimintamallin kehittämiseen sekä hyvinvointitarjottimen hyödyntämiseen

Neuvottelujen sisältö suhteessa järjestämislakiin

Tavoitteet

- Hyvinvointialue linjannut valtuustokaudelle 2022-2025 kolme hy-te-tu työn painopistettä (mielen hyvinvointi, arjen turvallisuus ja liikunnallinen elämäntapa)
- Painopisteiden todettu vuoden 2023 hyte-neuvotteluissa tukevan hyvin kuntien hyte-työtä

Toimenpiteet

- Järjestämisen linjauksissa, palveluverkkopäätöksessä sekä uudistumisohjelmassa hyvinvointialue nostanut perhekeskuksien sekä seniorikeskustoimintamallin edelleen kehittämisen yhdeksi toimenpiteistä
- Hyvinvointialueiden tulee ottaa 31.12.2024 mennessä käyttöön hyvinvointitarjotin joka kokoaa yhteen hyte-toimintoja

Yhteistyö

- **Syksyn 2024 HYTE-neuvottelujen työpajaosuudessa keskustellaan miten hy-te-tu työn kolmen painopisteen mukaisia tavoitteita voidaan edistää järjestöjen, seurakuntien, kuntien sekä hyvinvointialueen välisessä yhteistyössä**

Seuranta

- Seuranta toteutuu yhteisen tietopohjan kautta
- Hyödynnetään kuntakortteja
- Valmisteilla maakunnallinen järjestökysely osaksi seurantaa

Tilannekatsaus asukkaiden hyvinvointiin

Toivakka - Painopistealueet ja onnistumiset

Painopistealueina

- Lasten ja nuorten osallisuus, liikunta ja hyvinvointi
- Eri väestöryhmien hyvinvointi ja terveyden edistäminen

Laadukkaat peruspalvelut, varhaiskasvatus ja perusopetuspalvelut

Liikunnalliset elämäntavat	Toivakka	Hyvinvointi alue / Koko maa
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä, % alueen kouluista (2022)	100	81/70
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9.luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	10,6 - -	33,0 / 38,0 32,2 / 38,8 22,5 / 31,4

Elinvoimaiset kylät ja vireä kyläkoulu

Kolmannen sektorin aktiivinen ja laadukas hyvinvointityö

Turvallisuus ja yhteisöllisyys

Arjen turvallisuus	Toivakka	Hyvinvointialue / koko maa
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	11,5 - - -	14,0 / 15,8 11,3 / 12,3 5,1 / 6,9 7,0 / 7,6
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	14,9	21,9 / 25,6 8,0 / 10,9 10,7 / 13,1
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta (2023)	87,9	97,0 / 91,8
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä (2023)	46,9	45,0 / 45,3

	Toivakka	Keski-Suomi
Ikärakenne 2023		https://info.keskisuomi.fi/
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä	18 %	14,6 %
16–64-vuotiaiden osuus väestöstä	53 %	60,80 %
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä	30 %	24,60 %

Korkea työllisyysprosentti

	Toivakka	Keski-Suomi / Koko maa
Koulutustasomittain 2022	342,9	387,20 / 391,30

Työ ja toimintakyky	Toivakka	Hyvinvointi alue / Koko maa
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä 2023	0,6	2,7 / 2,4
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista (2023)	3,6	5,4 / 4,2
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioidu (2022)	103,7	108,3 / 100,0
Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (2023)	3,7	4,3 / 4,1

Toivakka - Haasteet

Vähäiset vapaa-ajan oleskelupaikat nuorille

Mielen hyvinvointi	Toivakka	Hyvinvointialue / koko maa
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. luokan sekä lukion 1. ja 2. luokan oppilaista (2023)	88,5 62,2 - -	86,0 / 85,1 66,8 / 65,7 69,4 / 66,2 70,5 / 66,9
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (2023)	1,9	1,9 / 1,8
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	17,4 - -	23,6 / 22,5 27,0 / 25,0 28,8 / 25,3

Sosiaali- ja terveystalouden häviäminen

Ohjatun liikuntatoiminnan vähäinen tarjonta sekä omaehtoisen liikkumisen paikat nuorille

Liikunnalliset elämäntavat	Toivakka	Hyvinvointialue / Koko maa
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. ja 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (2023)	34,4 41,4	34,4 / 37,0 37,9 / 40,1
Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä 2022	18	70 / 72

Kolmannen sektorin haavoittuvuus

Mielen hyvinvointi	Toivakka	Hyvinvointialue / koko maa
Kulttuurin edistäminen kunnissa – TEA pistemäärä 2023	39	65 / 71

Hyvinvointialueen palvelut eivät kehity, esim. seniorikeskustoiminta, senioreiden hyvinvointineuvola

Arjen turvallisuus	Toivakka	Hyvinvointialue / koko maa
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä (2023)	46,9	45,0 / 45,3

Luhanka - Painopistealueet ja onnistumiset

Painopistealueina

- Osallisuuden edistäminen
- Hyvinvointia edistävät lähipalvelut
- Hyvä, liikunnallinen, toimintakykyinen ja turvallinen arki kaikenikäisille
- Lapsi- ja perhelähtöiset palvelut

Pienen organisaation joustavuus ja ketteruus

Tunnetaan kuntalaiset ja heidän tarpeet

Järjestö ja seura yhteistyö

Liikunnalliset elämäntavat	Luhanka	Hyvinvointialue / Koko maa
Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä 2022	25 uusi 2024 -> 69	70 / 72

Työ ja toimintakyky	Luhanka	Hyvinvointialue / Koko maa
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15-64-vuotiaista (2023)	4,8	5,4 / 4,2
Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä ? (2023)	5,2	4,3 / 4,1

	Luhanka	Keski-Suomi	Huomioita
Ikärakenne 2023		https://info.keskisuomi.fi/	
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä		14,6 %	Alle 15-vuotiaiden osuus nousut kunnassa! (2021 oli 8 %)
16-64-vuotiaiden osuus väestöstä		60,80 %	16-64-vuotiaiden osuus myös noussut (2021 50,5 %)
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä		24,60 %	Yli 65 vuotta täyttäneiden osuus vähentynyt! (2021 41,5%)

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen pienten ryhmäkokojen tuomat etuudet

	Luhanka	Keski-Suomi / Koko maa
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu 2022	90,3	101,6 / 100,0

Luhanka - Haasteet

Pieni kunta – pienet resurssit

Vapaaehtoiset/seurat toimijat ikääntyvät – vapaaehtoisten määrä vähenee

Mielen hyvinvointi	Luhanka	Hyvinvointialue / koko maa
Kulttuurin edistäminen kunnissa – TEA pistemäärä 2023	53	65 / 71

Työ ja toimintakyky	Luhanka	Hyvinvointialue / Koko maa
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista (2023)	4,8	5,4 / 4,2
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista 2023	8,6	5,7 / 5,2
Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä 2023	19,4	9,2 / 8,3
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu (2022)	120,8	108,3 / 100,0
Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä ? (2023)	5,2	4,3 / 4,1

Yhteistyönpuute – naapurikunnat, HVA, SRK

Rahoitus

	Luhanka	Keski-Suomi / Koko maa
Koulutustasomittain 2022	288,2	387,20 / 391,30
Huoltosuhde, demog. 2023	110,8	64,60 / 61,9
Taloudellinen huoltosuhde 2022	180,2	145,9 / 129,6
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu 2022	90,3	101,6 / 100,0

Kuntien yhä laajenevat velvollisuudet ja työn määrän lisääntyminen – vähäinen henkilöstö

Arjen turvallisuus	Luhanka	Hyvinvointialue / koko maa
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisistä (2022)	22,7	16,5 / 14,7
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta (2023)	157,9	97,0 / 91,8
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä (2023)	43	45,0 / 45,3

Joutsa

- Painopistealueet ja onnistumiset

- Ehkäisevä työ
- Esteettömyys
- Kotoutuja-asiakkaat

Vähäinen nuorisotyöttömyys

Työttömien aktiivointiaste, % (ind.5098)
Joutsa/Hva/Koko maa
23,7/31,0/30,1 (2023)

	Joutsa	Keski-Suomi
Ikärakenne 2023	0-14v 399/9,8% 15- 64v.2002/49,1% 65v.-> 1678/41,1%	https://info.keskisuomi.fi/
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä	10,7	14,6 %
16–64-vuotiaiden osuus väestöstä	48,1	60,80 %
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä	41,1	24,60 %

Palveluverkko (pl. Aikuissosiaalityö)

Työ ja toimintakyky	Joutsa	Hyvinvointialue/ Koko maa
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä 2022	7,4	7,3 / 8,3
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä 2023	1,7	2,7 / 2,4
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista (2023)	5,8	5,4 / 4,2
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista 2023	8,2	5,7 / 5,2
Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä 2023	11,9	9,2 / 8,3
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu (2022)	108,1	108,3 / 100,0
Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä ? (2023)	3,8	4,3 / 4,1

Vapaa-ajan asukkaat

Kiinteistökanta (sote, koulu)

Arjen turvallisuus	Joutsa	Hyvinvointialue / koko maa
Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	13,5 8,1 - -	14,0 / 15,8 11,3 / 12,3 5,1 / 6,9 7,0 / 7,6
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	20,3 - -	21,9 / 25,6 8,0 / 10,9 10,7 / 13,1
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä (2022)	20,3	16,5 / 14,7

Liikuntapaikat

Liikunnalliset elämäntavat	Joutsa	Hyvinvointialue / Koko maa
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 5. ja 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (2023)	86,7* 38,2	34,4 / 37,0 37,9 / 40,1
Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä 2022	79	70 / 72
Ylipainon (ml. lihavuuden) yleisyys (%) 2 - 6 sekä 13-16 -vuotiailla (2022)	- -	Koko maa 19,1 ja 24,8
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä, % alueen kouluista (2022)	100	81/70
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9.luo oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	12,7 - -	33,0 / 38,0 32,2 / 38,8 22,5 / 31,4

KESKI-SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Väestöennuste

	Joutsa	Keski-Suomi
Väestömäärä	4071	273 271
Väestöennuste 2030 ja 2040	3720/3396 Ennuste laskettu 2021	160 792 / 154 568

Ikääntyminen

	Joutsa	Keski-Suomi
Ikärakenne 2023	0-14v 399/9,8% 15- 64v.2002/49,1% 65v.-> 1678/41,1%	https://info.keskisuomi.fi/
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä	10,7	14,6 %
16–64-vuotiaiden osuus väestöstä	48,1	60,80 %
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä	41,1	24,60 %

Koulu/työmatkaliikenne toimii vain Jyväskylän suuntaan

Mielen hyvinvointi	Joutsa	Hyvinvointia lue / koko maa
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	10,9 - -	20,6 / 21,4 15,7 / 18,0 17,8 / 21,1
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. luokan sekä lukion 1. ja 2. luokan oppilaista (2023)	89,2 78,5	86,0 / 85,1 66,8 / 65,7 69,4 / 66,2 70,5 / 66,9
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (2023)	2	1,9 / 1,8
Erittäin heikko osallisuuden kokemus % 8 ja 9 luokan oppilaista (2023)	12,3	11,7 / 12,3
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, 8. – 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. luokan opiskelijoista, lukion 1. – 2. vuoden opiskelijoista (2023)	25,4 - -	26,0 / 26,6 25,7 / 28,6 23,3 / 25,2
Kokenut vahvaa positiivista mielensterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	21,9 - -	23,6 / 22,5 27,0 / 25,0 28,8 / 25,3
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2023)	7,8 - -	6,8 / 7,7 17,7 / 18,2 4,7 / 7,2
Kulttuurin edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä 2023	51	65 / 71

Yhdistysten aktiivien ikääntyminen ja jäsenmäärän vähentyminen

Työttömyyden pitkittyminen Työttömien aktivointiaste

	Joutsa	Keski-Suomi / Koko maa
Koulutustasomittain 2022	288,4	387,20 / 391,30
Huoltosuhte, demog. 2023	103,7	64,60 / 61,9
Taloudellinen huoltosuhte 2022	196	149,9 / 129,0
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu 2022	109,9	101,6 / 100,0

Rekryhaasteet tietyillä

Lukion ja perusopetuksen symbioosi

HYTE-neuvottelut 2024, työpaja

Perhekeskustoimintamalli

24. Perhekeskustoimintaa uudistetaan hyvinvointialuetasoisena ratkaisuna yhdessä kunta-, seurakunta- ja järjestöyhteistyössä tavoitteena erityisesti varhainen tuki ja tunnistaminen

Perhekeskukset: Palveluiden kehittämisen tavoitetila

JÄRJESTÄMISEN LINJAUKSET

Perhekeskuksia erityisesti koskeva järjestämisen linjaus

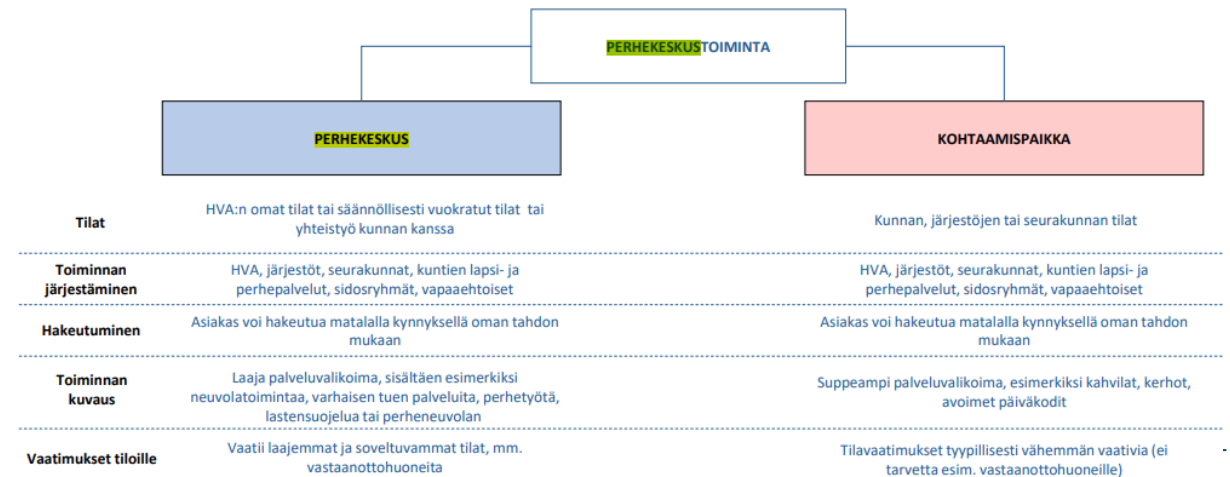
”Perhekeskus toimintaa (LANUPE) uudistetaan hyvinvointialuetasoisena ratkaisuna yhdessä kunta-, seurakunta- ja järjestöyhteistyössä tavoitteena erityisesti varhainen tuki ja tunnistaminen”

JÄRJESTÄMISEN LINJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tavoitteet palveluverkon uudistamiselle

- 1 Tilaratkaisuja aloittaen Jyväskylästä, Saarijärveltä ja Jämsästä
- 2 Sähköinen perhekeskus: Monipuolistaminen ja käytön laajentaminen
- 3 Kunta- ja 3. sektorin kanssa tehtävä yhdyspintatyö (kuntasopimukset, maakunnallinen lape-ryhmä)
- 4 Palveluiden kytkeminen perhekeskustoimintaan (neuvola, sosiaalihuollollinen lapsiperhetyö)

Perhekeskukset: Toimintaa on perhekeskuksissa ja kevyemmissä kohtaamispaikoissa

Seniorikeskustoimintamalli

23. Hyvinvointialueen ikääntyneiden päivätoiminta järjestetään varhaisen tuen palveluna eritasoisena päivätoimintana palvelutarpeen mukaisesti. Varhaisen tuen ikääntyneiden päivätoimintaa laajennetaan hyvinvointialueen eri osiin siten, että palveluverkko on tarpeen mukaisesti kattava. Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden sekä toimintakyvyn edistämiseksi luodaan yhteistyömalli kuntien ja paikallisten muiden toimijoiden kanssa. Toiminta on ennaltaehkäisevää, virikkeellistä, omatoimisuutta ja toimintakykyä tukevaa sekä sosiaalisia suhteita ylläpitävää.

PALVELU-KANAVAT	NYKYTILA	ESITYS
 Kivijalka	<ul style="list-style-type: none"> Päivätoimintaa on 25 toimipisteessä Palvelut: kuntouttava päivätoiminta, omaishoidon päivätoiminta, hygieniapalvelu ja omaehtoinen kuntosaliharjoittelu	<ul style="list-style-type: none"> Kuntouttavaa päivätoimintaa 20 toimipisteessä, jotka varustellaan hyvin (v. 2030 mennessä) Lisäksi seniorikeskus-toimintaa kaikissa kunnissa sekä ohjattua kuntosalitoimintaa (v. 2030 mennessä)
 Palvelupisteet ja kotiin vietävät palvelut	<ul style="list-style-type: none"> Seniorin hyvinvointineuvola Omaishoidon lomitus	<ul style="list-style-type: none"> Toimintamallit määritellään ja otetaan käyttöön hyvinvointialueen eri osissa mm. seniorikeskus-toiminnan vahvistamisen kautta Omaishoitajien virkistysvapaiden turvaaminen päivätoiminnan henkilöstön toimesta eli myös kotiin jalkautuvana palveluna
 Digipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Etäpäivätoiminta	<ul style="list-style-type: none"> Etäpäivätoiminnan lisääminen ja sisältöjen rakentaminen asiakkaiden mielenkiinnon mukaiseksi, esim. samasta harrastuksesta kiinnostuneiden päivätoiminnan etäryhmä tai vähemmistöjä palveleva etäryhmä

- Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden sekä toimintakyvyn edistämiseksi luodaan yhteistyömalli kuntien, seurakuntien, järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Yhtenä esimerkkinä yhteiskehittämisestä on seniorikeskusten ja kohtaamispaikkojen luominen kuntiin. Myös etsivää ja löytävää vanhustyötä vahvistetaan. Hyvinvointialue toimii vastuunkantajana seniorikeskustoimintamallin kehittämisessä.**
- Seniorin hyvinvointineuvola** kehitetään ja pilotoidaan osana Kestävän kasvun hanketta

Hyvinvointitarjotin

Tavoitteena on, että asukkaat ja ammattilaiset löytävät jatkossa helposti oman alueensa kuntien ja kolmannen sektorin tarjoamat palvelut ja toiminnan, jotka edistävät hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä, terveyttä ja osallisuutta.

Keski-Suomen Hyvinvointitarjotin

Hyvinvointia ja terveyttä edistävät toiminnot kaikkien Keski-Suomen asukkaiden ja ammattilaisten helposti löydettäväksi

Kokoaa kuntien, järjestöjen, hyvinvointialueen ja seura-kuntien hyvinvointia edistävän toiminnan yhdelle sivustolle

Tukee asukkaan itsenäistä ja omaehtoista hyvinvoinnin edistämistä

Toimii sote-ammattilaisen hyte-ohjauksen työkaluna

Julkaisu vuoden 2024 loppuun mennessä

Työpajan toteutus

- 1 vaihe 5min: Tunnistetaan vapaasti ideoimalla kuntakortteja hyödyntäen ja niitä täydentäen tärkeimpiä ilmiötä mielen hyvinvoinnista, arjen turvallisuudesta sekä liikunnallisesta elämäntavasta.
- 2 vaihe 10min: Sovitaan mitkä kolme ilmiötä nostetaan tärkeimmiksi
- 3 vaihe 20min: Sovitaan jokaiselle kolmelle ilmiölle oma tavoite, joka halutaan saavuttaa. Tavoite voi olla esim. positiivisen ilmiön vahvistamista tai negatiivisen ilmiön vähentämistä.
- 4 vaihe 25min: Ideoidaan, suunnitellaan ja sovitaan käytännön yhteistyön tekemisen tapoja sekä tehdään näkyväksi mikä kaikkea jo tehdään.

Pohtikaa mm.

- Mitä tarpeita järjestöjen, seurakuntien, kuntien ja hyvinvointialueen väliselle yhteistyölle on noussut?
- Miten eri toimijoiden välistä yhteistyötä voidaan lisätä?
- Mitä hyviä käytäntöjä on kunnissa ja järjestöissä on käytössä?
- Millaista yhteistyötä tehdään jo?

Lapset, nuoret, perheet/ perhekeskustoimintamalli

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopiste	Ilmiöt tietopohjan perusteella	Yhteistyö: mitä tehdään jo yhdessä ja miten sitä voidaan kehittää, paikallisesti tehtävän työn näkyväksi tekeminen ja yhteistyön mahdollisuuksien tunnistaminen	
		Tavoite yhteistyölle	Yhteistyö tavoitteeseen pääsemiseksi Järjestöt Seurakunta Kunta Hyvinvointi-alue
Mielen hyvinvointi	Sukupolvien eriytyminen	Toiminta tuo paremmin eri sukupolvia yhteen	Toiminnan aikatauluttaminen niin, että eri sukupolvien kohtaaminen on mahdollista. Esim. MLL ja seurakunnan ilta-aikaan järjestämässä lapsiperheille ja ikääntyneille kohdennetussa Olkkari-toiminnassa vain lapsiperheitä.
			MLL lukumummoista paljon hyviä kokemuksia, isä-lapsi toiminta, "Parkki"- hoito, Muuramessa toimiva sukupolvien perhekerho
Arjen turvallisuus	Nuorten heikko osallisuus	Nuorten osallistaminen on todellista	Löydetään keinot sanoittaa asioita nuorten kielellä eikä puhuta nuorten yli. Ammattilaiset uskaltavat mennä oman mukavuusalueensa ulkopuolelle.
Muita nostoja keskustelusta			Hyvinvointialueen eri palvelujen parempi kiinnittyminen perhekeskustoimintaan. Edistää monialaista yhteistyötä. Perhekeskustoimintaan tunnetaan vielä huonosti
			Vapaaehtoisia vaikea saada sitoutumaan pitkäksi aikaa. Yksittäisiin tapahtumiin tai talkoisiin tulla avuksi mutta esim. ryhmänohjaajia vaikea saada. Paikallisissa järjestöjen kumppanuuspöydissä näkyy vain vähän tai ei lainkaan nuorten parissa järjestötoimintaa tekevästä aikuisista.
			Indikaattoreiden perusteella nousevat huolenaiheet menevät huonompaan suuntaan. Lisäksi tulokset sahaa (esim. kouluterveyskysely) mutta pidemmän ajan trendi on laskeva.

Ikääntyneet/ Seniorikeskustoimintamalli

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopiste	Ilmiöt tietopohjan perusteella	Yhteistyö: mitä tehdään jo yhdessä ja miten sitä voidaan kehittää, paikallisesti tehtävän työn näkyväksi tekeminen ja yhteistyön mahdollisuuksien tunnistaminen	
		Tavoite yhteistyölle	Yhteistyö tavoitteeseen pääsemiseksi Järjestöt Seurakunta Kunta Hyvinvointi-alue
Mielen hyvinvointi	<i>Yksinäisyys</i>	Eri toimijoiden yhteistyö	Toimintaa järjestävät tahot eivät riittävästi tunnista ja tavoita yksinäisiä ihmisiä haja-asutusalueilla. Kuitenkin esim. Kotihoito tunnistaa, mutta miten viestiä voisi viedä puolin ja toisin yksinäisyyttä kokevien tarpeista ja toiveista – millainen toimintatapa voisi tässä toimia yhteistyön taustalla?
	<i>Palvelujen saavuttamattomuus</i>	Etsivä vanhustyö	Miten eri tahot voisivat tavoittaa paremmin heitä, jotka eivät aktiivisesti osallistu mihinkään? Yksinäisten tavoittaminen on haasteellista mutta tärkeää.
Arjen turvallisuus	<i>Digi-palvelut</i>	Koordinaation jatkuvuus ja yhtenäisyys työlle	Ketkä kaikki tätä digituutorointia toteuttaa Keski-Suomessa? Mistä voisi tulla koordinaatituki ja jatkuvuus sekä yhtenäisyys jatkossa? Kunnat? Vai voisiko tätä tehdä yhteistyössä?
	<i>Huolipuhelin</i>	Saavutettavuus	Viestintää ja ongelmien parempaa tunnistamista tarvitaan. Tunnistamisen jälkeen tehtävä tarpeelliset korjausliikkeet. Huolipuhelimeen ei tällä hetkellä pääse ja se on ongelma.
Liikunnallinen elämäntapa			

Kaikki ikäluokat/ Hyvinvointitarjotin

- Toiminnallinen tuki järjestöille, keskeistä mm. Lähellä.fi -käyttöön ja käyttöönottoon
  - KYT ja Hyvinvointialueen järjestämät koulutukset
  - Piiriyhdistysten hyödyntäminen paikallisyhdistysten tukena
  - Verkosto- ja yhteistyöjärjestöjen hyödyntäminen, esimerkiksi KesLi
- Pienillä paikkakunnilla ohjaavia ammattilaisia (hyvinvointialueen, järjestöjen tai kuntien) on vähän, yhteistyö tärkeää
  - Myös seurakuntien rooli merkittävä, erityisesti diakoniatyö tärkeä saada tietoiseksi tarjottimesta
  - Huolena on myös kuormittaako tarjotin ja sen käyttöönotto kuntia tai järjestöjä
    - huoli järjestöjen toimintaedellytyksistä myös laajemmin

Kaikki ikäluokat / Hyvinvointitarjotin

- Moninaiset viestinnän kanavat, tavat ja sisällöt
  - Mitä HyTe –tarkoittaa & HyTe:n markkinointi
    - Tarvitaan vielä paljon työtä hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön ja sen moninaisuuden ja merkityksen näkyväksi tekemiseen.
  - Hyödyntäminen helpoksi kunnille
    - Nostot tarjottimesta kuntiin
      - Vrt. Lähellä.fi leijuke kunnan sivuilla
    - Voisiko tarjottimeen tallennetun haun tulokset (esim. oman kunnan alueella tapahtuva toiminta) tilata säännöllisesti sähköpostiin?
  - Paikallismedioilla on etenkin pienillä paikkakunnilla vielä iso rooli
  - Voisiko apteekkeja hyödyntää? Esimerkiksi mainosten saaminen näkyviin apteekissa apteekkarin kanssa neuvottelemalla
  - Kaupat ja kirjastot ilmoitustauluineen erittäin tärkeitä
- Tiedottamisen tarve aliarvioidaan usein ja helposti
  - Kun itse toistaa viestiä jatkuvasti niin “Kaikkihan tästä jo tietää” vaikka usein asiaan pitää törmätä monta kertaa ja eri yhteyksissä ennen kuin viesti tarttuu

Kiitos

www.hyvaks.fi

#hyvaks #hyväarkikaikille